

Súd: Okresný súd Žilina
Spisová značka: 10NcKR/4/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5122208643
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Antónia Ďuranová
ECLI: ECLI:SK:OSZA:2024:5122208643.6

Rozhodnutie

Okresný súd Žilina v konaní pred sudkyňou Mgr. Antóniou Ďuranovou, v právnej veci žalobcu: I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s., so sídlom Šoltésovej 2, 811 08 Bratislava, IČO: 36 865 265, so sídlom kancelárie: Revolučná 10, 010 01 Žilina, správca úpadcu EDEM, s.r.o., so sídlom Družstevná 2219, 031 01 Liptovský Mikuláš, IČO: 36 415 847, proti žalovanému: A. B. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX/XXX, XXX XX D. B., zastúpený: Advokátska kancelária CURAE, s.r.o., so sídlom Horná 23, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 51 144 450, o zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 12.500 eur, takto

rozhodol:

Súd žalobu **z a m i e t a**.

Žalovaný **m á** voči žalobcovi **n á r o k** na náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou súdu dňa 19.10.2022 sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť v prospech všeobecnej podstaty úpadcu sumu 12.500 eur titulom zmluvnej pokuty za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu včas.

2. Na odôvodnenie uplatneného nároku žalobca uviedol, že Okresný súd Žilina vyhlásil na majetok úpadcu konkurz, vedený pod sp. zn. 9K/6/2019. Žalovaný vykonával funkciu jediného konateľa úpadcu od 15.02.2005 po súčasnosť. Zároveň je jediným spoločníkom úpadcu. Úpadca je účtovnou jednotkou povinnou viesť účtovníctvo. Podľa účtovnej závierky za účtovné obdobie roku 2015, zostavenej dňa 31.01.2016, presahovala hodnota záväzkov úpadcu (91.555 eur) hodnotu jeho majetku (53.012 eur). Úpadca teda v roku 2015 vykazoval záporné vlastné imanie vo výške 38.543 eur. Obdobný účtovný stav záporného vlastného imania úpadcu možno identifikovať aj z účtovných závierok za účtovné obdobia rokov 2016 až 2019. Úpadca teda naplnil všetky predpoklady predĺženia už v účtovnom období roku 2015, pričom tento stav pretrvával aj v účtovnom období rokov 2016 – 2019. Úpadca podal návrh na vyhlásenie konkurzu až dňa 25.07.2019. Zo zoznamu záväzkov, ktorý tvoril prílohu návrhu, vyplýva, že v čase podania návrhu evidoval úpadca minimálne 20 veriteľov. Žalovaný ako jediný konateľ úpadcu bol povinný sledovať obchodnú a finančnú situáciu úpadcu. Povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu mu vznikla najneskôr do 30 dní od zostavenia účtovnej závierky za rok 2015, teda do 01.03.2016. Žalovaný si svoju povinnosť nesplnil a návrh podal až 25.07.2019. Žalobca výzvou zo dňa 26.06.2020 vyzval žalovaného na zaplatenie zmluvnej pokuty alebo na preukázanie, že mu povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu ako konateľovi úpadcu nevznikla, alebo na osvedčenie, že sa tejto povinnosti zbavil. Výzva sa vrátila s označením „adresát neznámy“. Žalobca úspešne realizoval výzvu opätovne dňa 20.04.2021. Žalovaný vo vyjadrení k výzve nepreukázal, že mu povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu nevznikla, ani že sa jej zbavil.

3. Žalobca na preukázanie svojich tvrdení označil tieto listinné dôkazné prostriedky: úplný výpis úpadcu z Obchodného registra, účtovné závierky úpadcu za roky 2015 až 2018 a za obdobie 01 – 11/2019, návrh úpadcu na vyhlásenie konkurzu, výtlačky z Obchodného vestníka 174/2019 (začatie konkurzného konania voči úpadcovi), 215/2019 (vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu), 49/2020 (odvolanie pôvodného správcu úpadcu) a 67/2020 (ustanovenie súčasného správcu úpadcu), výzvy žalovanému zo dňa 26.06.2020 a 20.04.2021 a odpoveď žalovaného zo dňa 07.05.2021.

4. Žalovaný vo vyjadrení k podanej žalobe vzniesol voči uplatnenému nároku námietku premlčania. Uviedol, že z ustanovenia § 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) je zrejmé, že právo na zaplatenie zmluvnej pokuty vzniká spoločnosti v deň nasledujúci po márnom uplynutí 30-dňovej lehoty, ktorú zákon poskytuje povinnej osobe na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu. Veriteľom pohľadávky je samotná obchodná spoločnosť (úpadca). Zmluvnú pokutu si teda môže vymáhať obchodná spoločnosť proti jej štatutárnemu orgánu alebo jeho členovi. Tento záver vyplýva aj z ustanovenia § 47 ods. 2 ZKR, podľa ktorého sa konanie o povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu neprerušuje. Zmluvná pokuta je teda pohľadávkou úpadcu voči žalovanému, ktorá vznikla uplynutím dňa 01.03.2016 a na ktorej vymáhanie sa stal oprávnený dňom vyhlásenia konkurzu namiesto úpadcu správca. K uplatneniu zmluvnej pokuty môže dôjsť v praxi aj po výmene štatutárneho orgánu alebo jeho člena, alebo aj bez zmeny štatutárneho orgánu v prípade podania žaloby spoločníkom, príp. akcionárom spoločnosti podľa § 122, resp. § 182 Obchodného zákonníka. Vzťah medzi obchodnou spoločnosťou a štatutárnym orgánom sa spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka. Právo úpadcu na zaplatenie zmluvnej pokuty bolo možné po prvý raz uplatniť na súde 02.03.2016. Uplynutím 4-ročnej premlčacej doby (dňa 02.03.2020) došlo k zániku nároku na priznanie práva na zaplatenie pohľadávky titulom zmluvnej pokuty na súde a z pohľadávky sa stala naturálna obligácia. Záverom žalovaný uviedol, že ak by aj k premlčaniu pohľadávky nedošlo, vzhľadom na svoje majetkové pomery by nebol schopný pohľadávku uspokojiť.

5. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného (č. I. 60) primárne poukázal na to, že žalovaný porušenie povinnosti podať včas návrh na vyhlásenie konkurzu nerozporoval. K vznesenej námietke premlčania uviedol, že podstatné je ustáliť vznik nároku úpadcu na zaplatenie zmluvnej pokuty, nakoľko od neho závisí určenie začatia plynutia premlčacej doby. Vychádzajúc zo všeobecných východísk teórie práva v záväzkových vzťahoch platí, že vznik nároku veriteľa sa odvíja od splatnosti záväzku. Tieto východiská sa pretavili aj do právnej úpravy, keď v zmysle § 392 ods. 1 Obchodného zákonníka platí, že pri práve na plnenie záväzku plynie premlčacia doba odo dňa, keď sa mal záväzok splniť, alebo sa malo začať s jeho plnením (doba splatnosti). Žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.07.2008, sp. zn. 4 Cdo 146/2008, podľa ktorého: „Až splatnosťou vzniká možnosť uplatnenia práva na súde, ktorá je pojmovým znakom nároku. Pokiaľ by veriteľ podal žalobu skôr, ako by požiadal dlžníka o splnenie dlhu, teda skôr ako by nastala splatnosť dlhu, nebola by actio nata. Žaloba by bola predčasná, pretože by ňou nebol uplatňovaný existujúci nárok.“ Začiatok plynutia premlčacej doby teda nemôže predchádzať vzniku nároku a ten vzniká až splatnosťou. Prvú výzvu na zaplatenie zmluvnej pokuty, alebo na osvedčenie, že sa žalovaný povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu zbavil, sa žalovanému doručiť nepodarilo. Druhú výzvu žalovaný prevzal dňa 28.04.2021. Posledný deň správcom určenej lehoty 15 dní pripadol na 13.05.2021. Dňom 14.05.2021 sa stal nárok žalobcu splatným. Vtedy mohol žalobca po prvý raz uplatniť právo na zaplatenie pokuty voči žalovanému na súde. Nárok úpadcu na zaplatenie zmluvnej pokuty tak vznikol až dňom 14.05.2021, v dôsledku čoho nebol nárok uplatnený žalobou (doručenou súdu dňa 19.10.2022) premlčaný. Žalobca k vyjadreniu pripojil výzvu adresovanú žalovanému zo dňa 20.04.2021 s doručenkou.

6. Žalovaný vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu (č. I. 71 spisu) uviedol, že argumentáciu, v zmysle ktorej mala zákonná premlčacia doba vo vzťahu k pohľadávke začať plynúť až dňom 14.05.2021, nemožno považovať za správnu. V zmysle právnej doktríny je pohľadávka spoločnosti z titulu zmluvnej pokuty za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu včas výsledkom „zákonnej dohody“ medzi obchodnou spoločnosťou a jej štatutárnym orgánom alebo jeho členom pre prípad porušenia zákonom danej povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas. Pohľadávkou možno vymáhať aj mimo konkurzného konania. Ustanovenie § 11 ods. 2 ZKR nezakladá žiadnu lehotu splatnosti pohľadávky a upravuje výlučne okamih vzniku nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty. Nakoľko zákon neurčil lehotu splatnosti takéhoto záväzku, platí, že o jeho splnenie môže veriteľ požiadať v deň nasledujúci po dni, kedy záväzok vznikol a premlčacia lehota začína plynúť dňom nasledujúcim po dni vzniku záväzku. Ustanovenie

§ 74a ZKR nezakladá lehotu splatnosti tejto pohľadávky, ale upravuje procesný postup správcu pri vymáhaní zmluvnej pokuty. Na účely posúdenia premlčania pohľadávky nie je potrebné skúmať okamih jej splatnosti, ale je potrebné skúmať okamih jej vzniku a objektívnu možnosť veriteľa požiadať o splnenie pohľadávky. Argumentácia žalobcu, v zmysle ktorej má premlčacia doba pohľadávky začať plynúť až odo dňa márneho uplynutia lehoty na jej zaplatenie, určenej vo výzve podľa § 74a ZKR, je v rozpore nielen s právnymi názormi vyplývajúcimi z právnej doktríny, ale aj so základným účelom inštitútu premlčania a zásadou právnej istoty. Keďže splatnosť pohľadávky nie je určená právnou normou, začína premlčacia doba plynúť dňom nasledujúcim po vzniku takejto pohľadávky (actio nata nastane vtedy, keď veriteľ mohol dlh zosplatiť, nie vtedy, kedy splatnosť skutočne nastala). Uvedená právna argumentácia vychádza nielen z právnej doktríny, ale aj z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/25/2003, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 91/2004, ďalej na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.08.2017, sp. zn. 7Cdo/1375/2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.11.2016, sp. zn. 3Cdo/174/2016 (R 17/2017), ako aj na rozhodnutia krajských súdov (Krajský súd v Trenčíne sp. zn. 5Co/3/2015, Krajský súd v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/667/2013 a Krajský súd v Žiline sp. zn. 10Co/174/2013). Nakoľko pohľadávka vznikla dňa 02.03.2016, počnúc dňom 03.03.2016 mal veriteľ (úpadca) a od vyhlásenia konkurzu (08.11.2019) správca, objektívnu možnosť požiadať žalovaného o zaplatenie pohľadávky, a to formou podania žaloby o zaplatenie pohľadávky, avšak k uvedenému v zákonnej 4-ročnej premlčacej dobe nedošlo, následkom čoho došlo uplynutím dňa 03.03.2020 k zániku nároku na priznanie práva na zaplatenie pohľadávky na súde (žalovaný oproti skoršiemu vyjadreniu posunul dátum začatia a skončenia plynutia premlčacej doby o jeden deň, t.j. na 03.03.2016 a 03.03.2020, pozn. súdu). Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/146/2008, na ktoré poukázal žalobca, sa podľa žalovaného ako jediné odkláňa od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov nižších inšancií.

7. Pojednávanie vo veci vykonal súd v neprítomnosti žalobcu. Žalovaný na pojednávaní zotrval na dovtedy uvádzaných skutočnostiach a právnej argumentácii.

8. Súd vykonal dokazovanie oboznámením listín, ktoré sú súčasťou spisového materiálu a zoznamu záväzkov z pripojeného konkurzného spisu sp. zn. 9K 6/2019.

9. Medzi stranami v zásade neboli žiadne skutkové tvrdenia sporné. Nebolo sporné, že návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu podal úpadca dňa 25.07.2019. Konkurz bol vyhlásený dňa 08.11.2019. Úpadca v účtovnej závierke za rok 2015 vykazoval záporné vlastné imanie a rovnako tak aj v nasledujúcich účtovných závierkach za roky 2016 až 2019. O predĺžení úpadcu sa žalovaný mohol dozvedieť najneskôr dňa 31.01.2016. Žalovaný v rozhodnom čase vykonával funkciu jediného konateľa úpadcu a bol zároveň jeho jediným spoločníkom (z pripojeného výpisu z obchodného registra úpadcu súd zistil, že funkcia konateľa úpadcu vznikla žalovanému už 05.01.2005, nie 15.02.2005, ako uvádzal žalobca). Taktiež nebolo sporné, že žalobca adresoval žalovanému dve výzvy podľa § 74a ZKR. Výzvu zo dňa 26.06.2020 sa žalovanému doručiť nepodarilo. Výzva zo dňa 20.04.2021 bola žalovanému doručená dňa 28.04.2021. Úpadca mal v čase podania návrhu na vyhlásenie konkurzu minimálne dvadsať veriteľov.

10. Podľa § 3 ods. 3 ZKR, predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku. Pri stanovení hodnoty záväzkov a hodnoty majetku sa vychádza z účtovníctva alebo z hodnoty určenej znaleckým posudkom, ktorý má pred účtovníctvom prednosť a prihliadne sa aj na očakávateľné výsledky ďalšej správy majetku, prípadne očakávateľné výsledky ďalšieho prevádzkovania podniku, ak možno so zreteľom na všetky okolnosti odôvodnene predpokladať, že bude možné v správe majetku alebo v prevádzkovaní podniku pokračovať. Do sumy záväzkov sa nezapočítava suma záväzkov, ktoré sú spojené so záväzkom podriadenosti, ani suma záväzkov, ktoré by sa v konkurze uspokojovali v poradí ako podriadené pohľadávky.

11. Podľa § 206n ods. 1 ZKR, ak odseky 2 až 6 neustanovujú inak, konania vrátane konaní vyvolaných a súvisiacich s konaniami podľa tohto zákona začaté a právoplatne neskončené do 16. júla 2022 sa dokončia podľa predpisov účinných do 16. júla 2022.

12. Podľa § 11 ods. 2 ZKR, v znení účinnom do 16.07.2022, dlžník v predĺžení je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom predĺžení. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka. Platí, že pre prípad porušenia povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas sa medzi spoločnosťou s ručením obmedzeným, jednoduchou spoločnosťou na akcie alebo akciovou spoločnosťou a osobou povinnou podať návrh na vyhlásenie konkurzu v jej mene, dojednala zmluvná pokuta vo výške rovnakej ako je polovica najnižšej hodnoty základného imania pre akciovú spoločnosť. Vzniku tohto nároku nebráni, ak je dlžník právnym nástupcom spoločnosti, ktorá bola zrušená bez likvidácie. Dohoda medzi spoločnosťou s ručením obmedzeným, jednoduchou spoločnosťou na akcie alebo akciovou spoločnosťou a osobou povinnou podať návrh na vyhlásenie konkurzu v jej mene, ktorá vylučuje alebo obmedzuje vznik nároku na zmluvnú pokutu, je zakázaná; spoločenská zmluva ani stanovky nemôžu obmedziť alebo vylúčiť vznik nároku na jej zaplatenie. Spoločnosť sa nemôže nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty vzdať alebo uzatvoriť ohľadom tohto nároku dohodu o urovaní; nepripúšťa sa započítanie, ani iný spôsob vyrovnania. Vznik nároku na zmluvnú pokutu sa nedotýka oprávnenia požadovať náhradu škody presahujúcu zmluvnú pokutu.

13. Podľa § 74a ods. 1 ZKR, správca vyzve osoby, pri ktorých má za to, že im vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu podľa § 11 ods. 2, vrátane osôb určených veriteľským výborom, aby túto povinnosť v prospech všeobecnej podstaty splnili, alebo preukázali, že im nevznikla, alebo osvedčili, že sa jej zbavili.

14. Podľa § 74a ods. 2 ZKR, ak vyzvaná osoba v určenej lehote, nie kratšej ako 15 dní, povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v prospech všeobecnej podstaty nesplní alebo nepreukáže, že jej táto povinnosť nevznikla alebo neosvedčí, že sa jej zbavila, správca uplatní nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty žalobou na súde, ktorý vyhlásil konkurz. Vo veci koná a rozhoduje samosudca, ktorý koná a rozhoduje v konkurznej veci úpadcu; vo veci samej rozhodne rozsudkom.

15. Podľa § 74a ods. 4 ZKR, súd uloží povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu, ak žalovaný nepreukáže, že mu táto povinnosť nevznikla. Túto zmluvnú pokutu nemožno znížiť.

16. Podľa § 74a ods. 5 ZKR, v znení účinnom do 16.07.2022, povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu sa zbaví ten, kto osvedčí, že

- a) konal s odbornou starostlivosťou, najmä ak pre nedostatok súčinnosti tých, s ktorými koná spoločne, nemohol túto povinnosť splniť, pričom bez zbytočného odkladu, ako sa dozvedel alebo mohol dozvedieť o predĺžení, uložil do zbierky listín oznámenie, že dlžník je v predĺžení,
- b) ako člen štatutárneho orgánu bol ustanovený počas úpadku za účelom jeho prekonania a návrh na vyhlásenie konkurzu podal bez zbytočného odkladu po tom, ako pri konaní s odbornou starostlivosťou zistil, že prijaté opatrenia nebudú viesť k jeho prekonaniu,
- c) v lehote podľa § 11 ods. 2 poveril správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku a podal návrh na povolenie reštrukturalizácie, na základe ktorého súd povolil reštrukturalizáciu.

17. Podľa § 162 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 25 000 eur.

18. Podľa § 261 ods. 6 písm. a) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný zákonník“), touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy: medzi zakladateľmi obchodných spoločností, medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou, ako aj medzi spoločníkmi navzájom, pokiaľ ide o vzťahy týkajúce sa účasti na spoločnosti, ako aj vzťahy zo zmlúv, ktorými sa prevádza podiel spoločníka, medzi štatutárnym orgánom alebo členom štatutárnych a dozorných orgánov spoločnosti a obchodnou spoločnosťou, ako aj vzťahy medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou pri zriaďovaní záležitostí spoločnosti a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a spoločnosťou pri výkone jeho poverenia.

19. Podľa § 387 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka, právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom. Premlčaniu podliehajú všetky práva zo záväzkových vzťahov s výnimkou práva vypovedať zmluvu uzavretú na dobu neurčitú.

20. Podľa § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka, pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné.

21. Podľa § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka, pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti začína premlčacia doba plynúť dňom, keď bola povinnosť porušená, ak nie je pre premlčanie niektorých týchto práv ustanovená osobitná úprava.

22. Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

23. Podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

24. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

25. Podľa § 11 ods. 2 ZKR, v znení účinnom v rozhodnom čase, mal dlžník povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu ak bol v úpadku vo forme predĺženia. Povinnosť podať návrh mal do 30 dní od kedy sa o svojom predĺžení dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti o ňom mohol dozvedieť. Túto povinnosť mal v mene dlžníka aj jeho štatutárny orgán. Pre prípad porušenia tejto povinnosti sa zo zákona medzi spoločnosťou a osobou povinnou podať návrh na vyhlásenie konkurzu v mene spoločnosti dojednala zmluvná pokuta.

26. Aplikovaním zásady hospodárnosti konania sa súd prednostne zaoberal vznesenou námietkou premlčania (R 29/1983). Zároveň je potrebné uviesť, že žalovaný žalobou uplatnený nárok inak nerozporoval.

27. Z nesporných skutkových tvrdení žalobcu možno dôjsť k záveru, že k porušeniu povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu došlo zo strany žalovaného dňa 02.03.2016, čo je prvý deň po uplynutí zákonnej 30-dňovej lehoty na podanie návrhu (tá začala plynúť dňom nasledujúcim po 31.01.2016, teda 01.02.2016).

28. V dôsledku porušenia uvedenej povinnosti došlo ex lege k dojednaniu zmluvnej pokuty medzi spoločnosťou (úpadcom) a žalovaným ako osobou, ktorá bola v jej mene povinná návrh na vyhlásenie konkurzu podať. K dojednaniu zákonnej zmluvnej pokuty došlo dňa 02.03.2016. Veriteľom pohľadávky bola samotná spoločnosť (úpadca). Možnosť vymáhať zmluvnú pokutu zákon neviaže na konkurzné konanie. Zaplatenie zmluvnej pokuty preto možno od povinnej osoby požadovať aj v pomeroch predkonkurzných (k vyhláseniu konkurzu nemusí dôjsť vôbec). Uvedené, ako na to poukázal aj žalovaný, vyplýva zo znenia § 47 ods. 2 ZKR, podľa ktorého sa vyhlásením konkurzu konanie o povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu podľa § 11 ods. 2 ZKR neprerušuje. V mimokonkurzných pomeroch môže v mene spoločnosti zmluvnú pokutu uplatniť voči konateľovi aj spoločník podľa § 122 ods. 3 Obchodného zákonníka (rovnako aj akcionár spoločnosti).

29. Nakoľko v prípade práva na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa § 11 ods. 2 ZKR ide s poukazom na § 261 ods. 6 písm. a) Obchodného zákonníka o obchodný záväzkový vzťah (absolútny obchod), je nutné naň aplikovať právnu úpravu premlčania podľa Obchodného zákonníka. Právo na zaplatenie zmluvnej pokuty s poukazom na § 387 ods. 2 Obchodného zákonníka premlčaniu podlieha. ZKR ohľadom jeho premlčania neobsahuje osobitnú právnu úpravu. Obchodný zákonník upravuje začiatok plynutia premlčacej doby všeobecne v § 391. Na túto všeobecnú úpravu nadväzuje osobitná úprava pre jednotlivé práva. Všeobecná úprava začiatku plynutia premlčacej doby platí v prípade, ak nie je pri niektorých právach začiatok plynutia premlčacej doby určený inak. Právo na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa § 11 ods. 2 ZKR vzniká spoločnosti v dôsledku porušenia zákonom stanovenej povinnosti. Osobitnú premlčaciu dobu pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti upravuje § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka. Uvedené ustanovenie nerozlišuje, či ide o porušenie zmluvnej alebo zákonnej povinnosti. Podľa dotknutého ustanovenia začína plynúť premlčacia doba dňom, keď bola povinnosť porušená, ak

nie je pre premlčanie ustanovená osobitná úprava. Osobitná úprava ustanovená nie je. Preto je podľa názoru súdu potrebné aplikovať § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka. Premlčacia doba je v zmysle § 397 Obchodného zákonníka štvorročná. K porušeniu povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu došlo dňa 02.03.2016. Štvorročná premlčacia doba, počítaná podľa § 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka, tak uplynula dňom 02.03.2020. Žaloba, podaná na súde 19.10.2022, bola podaná po jej uplynutí. Námieta premlčania bola preto vznesená dôvodne.

30. Žalobca určil začiatok plynutia premlčacej doby na deň 14.05.2021, kedy sa mala pohľadávka titulom zmluvnej pokuty stať splatnou a kedy sa mala stať nárokom. Splatnosť odvíjal od uplynutia lehoty uvedenej vo výzve podľa § 74a ZKR. Žalobca podporne argumentoval rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/146/2008, podľa ktorého až splatnosťou vzniká možnosť uplatnenia práva na súde, ktorá je pojmovým znakom nároku. Žalovaný naopak poukázal na ojedinelosť právneho záveru vyjadreného v tomto rozhodnutí a poukázal na početné rozhodnutia (nielen) najvyššieho súdu, podľa ktorých v prípade, ak čas plnenia dlhu (záväzku) nebol medzi účastníkmi právneho vzťahu dohodnutý, stanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, nastáva začiatok plynutia premlčacej doby nasledujúci deň po vzniku záväzku, keďže veriteľ má možnosť sám vyvolať splatnosť záväzku. Viazanosť začiatku plynutia premlčacej doby na deň splatnosti by totiž viedlo k neprípustnému posunutiu premlčacej doby, v závislosti od ľubovôle veriteľa.

31. K stranami prezentovanej judikatúre súd uvádza, že právny záver, že pokiaľ nebola doba splnenia dlhu dohodnutá ani inak ustanovená, začína premlčacia doba plynúť nasledujúcim dňom po vzniku dlhu, bol prijatý už v judikáte R 28/1984. Rovnako sa vyjadril Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/25/2003 (R 91/2004), na ktoré poukázal žalovaný: „ak čas plnenia dlhu (záväzku) nebol účastníkmi dohodnutý, ani inak stanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník podľa ustanovenia § 563 Občianskeho zákonníka povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal; veriteľ mohol svoje právo vykonať vtedy, keď mohol (z objektívneho, nie subjektívneho hľadiska) požiadať o splnenie dlhu, t. j. hneď, ako dlh vznikol, takže začiatok plynutia premlčacej doby tu nastáva nasledujúci deň po vzniku právneho vzťahu zo zmluvy o pôžičke, pri ktorej nebola dohodnutá splatnosť pôžičky“. Opačný právny názor vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/146/2008 sa nepresadil, čo deklarujú aj neskoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré poukázal žalovaný. Rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/146/2008 nebolo na základe výsledku hlasovania členov občianskoprávneho kolégia publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (viď Cpj. 10/2009).

32. V súvislosti s citovanou judikatúrou je však potrebné dodať, že ide o rozhodnutia vo veciach občianskoprávných, nie obchodných. Obchodný zákonník má samostatnú, podrobnejšiu úpravu premlčania a v § 393 osobitne upravuje plynutie premlčacej doby v prípade práva vzniknutého z porušenia povinnosti, ktorý súd aplikoval v tejto veci. Preto súd neaplikoval závery uvedené v rozhodnutiach, na ktoré poukazoval žalovaný. V pomeroch Obchodného zákonníka by bolo podľa názoru súdu možné aplikovať uvedené právne závery (nie nevyhnutne výlučne) v prípade § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka. Aplikácia § 392 ods. 1 Obchodného zákonníka, na ktorú poukazoval žalobca, je možná iba v prípade, ak je splatnosť záväzku dohodnutá alebo určená, čo v tomto prípade nebola. Súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 31Cdo/3881/2009: Úprava obsažená v § 392 ods. 1, včete prví, obch. zák. predpokladá, že splatnosť záväzku je určená dohodou, právnym predpisom alebo rozhodnutím. Není-li doba, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti), dohodnutá, stanovená právním předpisem nebo určena v rozhodnutí a je-li splatnost pohledávky závislá na žádosti věřitele o plnění (srov. § 340 ods. 2 obch. zák.), neuplatní se ustanovení § 392 ods. 1 obch. zák. při určení začátku běhu promlčecí doby závazku.)

33. K otázke splatnosti zmluvnej pokuty súd uvádza, že táto má v tomto prípade význam skôr z hľadiska určenia začiatku omeškania než z hľadiska určenia začiatku plynutia premlčacej doby. K zosplatneniu zmluvnej pokuty došlo (nebolo tvrdené, že by k nemu došlo skôr) vyhlásením konkurzu, teda 08.11.2019, a to s poukazom na § 46 ods. 1 ZKR, podľa ktorého nesplatené pohľadávky a záväzky úpadcu, ktoré vznikli pred vyhlásením konkurzu a ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu, sa od vyhlásenia konkurzu až do zrušenia konkurzu považujú za splatné, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže ZKR v prípade pohľadávky úpadcu titulom zmluvnej pokuty neustanovuje inak, nemohlo k jej zosplatneniu dôjsť duplicitne realizovaním výzvy podľa § 74a ZKR.

34. Po tom, čo súd dospel k záveru, že žalobou uplatnený nárok je premlčaný, zaoberal sa otázkou, či vznesená námietka premlčania nie je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi, ktorý treba odmietnuť, a to s poukazom na špecifické okolnosti prípadu.

Premlčanie je zákonným inštitútom, ktorý prispieva k istote v právnych vzťahoch. Samotná dôvodnosť vznesenej námietky premlčania rozpor s dobrými mravmi nezakladá. Za špecifických okolností však výkon práva namietat premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. (Z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.07.2015, sp. zn. 2Cdo/249/2014.)

Z vykonaného dokazovania (výpis z obchodného registra úpadcu) vyplynulo, že žalovaný bol najneskôr od roku 2007 až do vyhlásenia konkurzu jediným konateľom a spoločníkom úpadcu. Nesporným bolo, že k porušeniu povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu včas došlo dňa 02.03.2016, kedy došlo aj k dojednaniu zmluvnej pokuty. K zosplatneniu pohľadávky titulom zmluvnej pokuty mohlo dôjsť nasledujúci deň po jej vzniku výzvou na zaplatenie alebo tiež v dôsledku podania žaloby. Veriteľom pohľadávky bol úpadca, v mene ktorého však konal výlučne žalovaný. Ten bol v konflikte záujmov. Zmluvnú pokutu mohol v mene spoločnosti podľa § 122 ods. 3 Obchodného zákonníka uplatniť tiež spoločník úpadcu, vzhľadom na totožnosť osôb bol však rovnako v konflikte záujmov. Žalovaný pritom nielen v roku 2016 porušil svoju povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ale návrh nepodal vôbec, resp. ho podal až v roku 2019 z pozície likvidátora spoločnosti (č. I. 23 spisu). Úpadok spoločnosti vo forme predĺženia pritom v nasledujúcich rokoch 2016 - 2019 pretrvával. Vyhlásením konkurzu došlo k ustanoveniu správcu. Keď správca nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty uplatnil na súde, žalovaný namietol jeho premlčanie. Čím dlhšie teda žalovaný svoju povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu porušoval, tým si z hľadiska plynutia premlčacej doby vytváral výhodnejšiu pozíciu. Ak by za takéhoto skutkového stavu došlo k podaniu návrhu na vyhlásenie konkurzu až po uplynutí premlčacej doby, resp. na jej hrane, bola by námietka premlčania podľa názoru súdu výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi. Jej akceptáciou by došlo k neprijateľným dôsledkom.

Súd tak osobitne posudzoval, či na strane správcu existoval priestor na podanie žaloby ešte pred uplynutím premlčacej doby. Ako súd ustálil, žalovaná pohľadávka sa premlčala 02.03.2020. Konkurz bol vyhlásený 08.11.2019, teda pred uplynutím premlčacej doby. Pôvodný správca bol odvolaný z funkcie dňa 12.03.2020 (č. I. 26). Žalobca – neskorší správca v bode 16 žaloby uviedol, že porušenie povinnosti žalovaným podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas identifikoval už pôvodný správca. Žalovaný v poznámke 4 pod čiarou vo svojom vyjadrení (č. I. 72 rub spisu) uviedol, že pôvodný správca zapísal pohľadávku voči žalovanému do súpisu zverejneného v Obchodnom vestníku zo dňa 27.12.2019. Súdu je z jeho úradnej činnosti tiež známe (keďže sudca prejednávajúci túto vec je zákonným sudcom v konkurznom konaní vedenom voči úpadcovi), že pohľadávku voči žalovanému titulom zmluvnej pokuty identifikoval pôvodný správca už ako predbežný správca. Od vyhlásenia konkurzu mal teda správca o jej existencii vedomosť. Po zohľadnení uvedených časových súvislostí dospel súd k záveru, že na strane správcu (žalobcu) existoval primeraný časový priestor na to, aby pohľadávku uplatnil na súde (zohľadňujúc aj postup podľa § 74a ZKR). Z tohto dôvodu námietku premlčania ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi nakoniec neodmietol.

35. S poukazom na konštatované premlčanie uplatneného nároku súd žalobu zamietol.

36. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci. V konaní bol v celom rozsahu úspešný žalovaný, preto mu prináleží voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, t. j. 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd v súlade s § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Žilina.

Odvolať možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil (§ 125 Civilného sporového poriadku).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 Civilného sporového poriadku).

Odvolať možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolať proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. (§ 365 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku).

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 Civilného sporového poriadku).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, pri ktorom vznikla poplatková povinnosť zaplatiť súdne poplatky, trovy trestného konania, pokuty, svedočné, znalečné a iné náklady súdneho konania, ktoré vznikli štátu, vedie sa výkon rozhodnutia z úradnej moci (zákon č. 65/2001 Z.z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov).